

Proti vojnemu molohu in za svobodo sveta.

—Vojni tajnik Baker se je izjavil včeraj: "Kdor kupi Liberty bonde, ne kaže svoje denarja vojnemu molohu v žrelo, ampak ga posodi boginji svobode, pomaga hitrejšemu koncu vojne in skrbi, da so ameriški vojaki najboljše opremljeni in preskrbljeni izmed vseh drugih vojakov." Dosedaj se nam še ni sporočilo ali je kupilo kakšno društvo Liberty bonde ali ne. Posamezni Slovenci so kupili bonde v jako velikem številu, toda naša društva molče. Kaj je vzroke temu? Vlada želi, da se društva ravno tako odzovejo kot posamezniki. Premisliti je treba, da če kupite Liberty bonde, da nihče ne poklari vladi, ampak vi vložite svoj denar na dobre procenete, in vaš denar je tisočkrat bolj varen kot na banki, poleg tega, da dobite denar, kadar ga potrebujete. Mi vemo, da imamo posamezna društva, ki imajo več ali manj premoženja, in \$50 se nihče nemu društvu ne bi poznalo, če bi vložilo denar v Liberty Bonds. Na delo torej, slovenska društva. Celo Nemci kupujejo Liberty bonde, ker vedo, da je ta denar varen in nosi dobre obresti. Kako morejo slovenska društva zaostajati? Ali se ne dobi niti eden, ki bi vstal pri seji in predlagal, da se kupi Liberty bonde? V našo sramoto bi bilo to. Ali hočete mir, ako hočete, da se vojna čimprej konča, morate pomagati vladi, in vi ne pomagate, vam ni za mir, če ne kupite Liberty bondev. \$50 ni velika svota, toda pomnite, da jo vložite na fine obresti in v najbolj varno posojilo na svetu. Upamo, da ona društva, ki zbirajo v nedeljo, se odzovejo vabilu in kupijo Liberty bonde. Izvolite med nemško sužnostjo ali med svetovno svobodo!

—Zvezini detektivi so konfiscirali bančne papirje in dokumente, katere je imel shranjene tukajšnji nemški list "Waechter & Anzeiger" na neki banki. Pričakovali so, da bodo važne listine, ki se tičejo dejstva, da so delničarji tega lista Nemci. Kaj je prinesla preiskava na dan, zvezini urad neče povedati. Enake preiskave se bodo vršile pri vseh listih, ki so osumljeni, da so progermanski. Zanimivo je dejstvo, da nemški dnevnik "Waechter & Anzeiger", ki se je še en mesec nazaj ves slinil ljubezni in pokorščine napram kajzerju in je vehementno napadal Ameriko, je sedaj popolnoma spremenil taktiko in piše z isto gorečnostjo za Ameriko kot prej za Nemčijo.

—John Julie, kandidat za councilmana v 23. vartu ima nocoj, t. j. 10. oktobra ob 8. uri zvečer zborovanje v Ullmanovi dvorani na 55. cesti blizu St. Clair ave. Na tem zborovanju bo Mr. Julie naznanil kaj je njegov program. Rokajki so vajljeni!

—Slovenski državljani, vi ne smete pozabiti registracije, ki se vrši v četrtek 11. oktobra. Vsak kdor žive v jeseni voliti, se mora registrirati. Volivne koče so odprte od 9. zjutraj do 3. popoldne, in zvečer od 5. do 10. Nihče ne more voliti, kdor ni registriran. Za to ste dobili papirje, da volite, da se čutite svobodne državljane, ki imajo pravico odločevati pri volitvah. Spolnite to svojo dolžnost, toda vi se morate registrirati, sicer ne morete voliti.

—Drugi teden odide zopet 2000 fantov v vojaško taborišče iz Clevelanda. To je zad-

Le zmaga prinese mir -- Wilson.

Washington, 9. okt. Predsednik Wilson je danes omenil deputaciji nove narodne organizacije za boljšo vzgojo, da le z zmago zaveznikov more priti mir. Amerikanci, ki govorijo o zgodnjem miru z Nemčijo, pozabijo, da pomeni mir sedaj uničenje vseh idealov, za katere se Amerikanci borijo. Edina pot, da se zagotovi stalni mir celemu svetu in da se pribori vsem narodom sveta demokracijo, je popolna zmaga nad nemškim militarizmom. Predsednik je resno svaril, da nemška zmaga ne pomeni samo preprečitev demokracije člega sveta, ampak tudi ono malo demokracije, kar jo imamo danes, bo uničeno in odpravljeno s svetom.

—**"Liga za Narodno Edinost."** Zastopniki organizacije, ki so se zglasili pri predsedniku, so pravkar izvoljeni uradniki nove organizacije, ki se imenuje "Liga za Narodno Edinost". Častni predsednik te Lige sta kardinal Gibbons in Dr. Frank Mason North. Izvršujoči predsednik je Theodore N. Vail, predsednik American Telephone & Telegraph Co., podpredsednika sta pa Samuel Gompers, predsednik American Federation of Labor in Charles Bennett, predsednik farmerske unije.

—**Namen Lige.** Namen Lige je: Ustvariti sredstvo, potom katerega se lahko izjavijo vsi Amerikanci vseh razredov, prepričani, ver in strank o osnovnem namenu Zjed. držav, da se vojna vodi do uspešnega konca za ameriško neodvisnost in da se ohranijo demokratične institucije na podlagi humanitete. Liga namerava aktivno kampanjo za vzgojo Amerikance v ideji, da edinstvo v mišljenju in namenu je ravno tako potrebno za uspešno voditeljstvo vojne kot vojaštvo in denar.

—**Izjava načela.** Liga je izdala javnosti sledeča svoja načela: Ob uri, ko se naš parod bori za principe, na katerih je bil ustvarjen, ob uri ko so v nevarnosti svoboda in demokracija, smatramo mi za dolžnost vsakega Amerikanca, da pride v bojno vrsto javnega mnenja. Čas za stare predsodke ali akademične debate je minul. Oni ki niso z Ameriko, so proti Ameriki. Naš vzrok je pravičen. Mi smo prišli za meč šele, ko je bila pogazena mednarodna postava in pravica, ko nas je minula potrpežljivost in nismo vedeli kako naj se drugače branimo. Mi branimo svetost življenja, fundamentane spodobnosti civilizacije. Borimo se za pravičen, stalen mir, da se vrne ljudska vlada vsem narodom.

—**Narod mora biti edin.** V tej krizi se edinstvo ameriškega naroda se sme izdajati z glasovi izdaje in upora. Agitacija za prehitere mir je izdajalska, nje namen je prepričati Ameriko, da adoseže zmago v korist vesoljnega človeštva, ampak da zmaga Nemčija. Mi sledimo predsedniku, ki se je izjavil, da ne bo sklepal miru z nobeno cesarsko ali kraljevo dinastijo, ampak z narodom. Mi se strinjamo z vlado, ki je poslala vojaštvo v deželo Lafayettea in Rochambeaua. Ali se moramo boriti s sovražnikom na tuji zemlji ramo ob rami z našimi zavezniki, ali pa se bomo borili pozneje doma s sovražnikom, ko nas napade.

—**Zmaga ali poraz.** Dokler vojna traja je poraz zaveznikov naš poraz, zmaga zaveznikov naša zmaga, in razumeti mora vsakdo, da oni ki napada zaveznike, napada Ameriko in civilizacijo. Če zgubimo sedaj, zgubijo naši bodoči rodovi. Nevarnost je velika in zahteva naše največje sile in žrtve. Mi ne odobrujemo samo ampak srčno in iskreno podpiramo odločitev predsednika in kongresa Zjed. držav, ki sta naznanila vojno napram skupnemu sovražniku svobodnih narodov, in kot lojalni državljani Zjed. držav obljubujemo predsedniku in vladi našo popolno podporo do konca.

Nemci vrženi za 2 milji nazaj. Amerikanci streljali na Italijane

—**Za dve milji naprej** London, 9. okt. Z drznim napadom so Angleži včeraj osvojili celo vas Poelcapelle ter so napredovali dve milji proti severo-zapadu. Več kot tisoč Nemcev je bilo ujetih prve ure. Angležem so pomagali Francozi, ki so se ves teden skrivej zbirali pri Dixmunde.

—**Nemci v protinapadu.** Dočim so imeli Nemci sedaj navadno, da so po angleški ofenzivi čakali nekaj ur, predno so uprizorili protinapad, pa so včeraj nemudoma se navarili na Angleže, ko so izgubili vas Poelcapelle. Strahovito klanje je nastalo. Val za valom Nemcev je prihajal na fronto, toda vsak val je bil uničen, porbit. Najhujša bitka se je vršila pri Broodseinde, kjer je najbližja točka Ostende-Lille železnice. Nikjer niso mogli Nemci zadržati sovražnika, ki je v polni posesti pridobljenih točk.

—**Ameriška torpedovka strelja na Italijane.** Washington, 9. okt. Podadmiral Simms je danes brzojavil ameriški vladi, da je nekatera ameriška patrolna ladja, ki je bila ponoči na straži v angleških vodah, obstreljevala neki laški submarin, ki ni hotel dati gesla in znamenja, kakor je navada med mornarji. Kroglice ameriških topov so ubile enega laškega častnika in enega mornarja na submarinu. Ameriški vojni tajnik Daniels je takoj poslal brzojavko laškemu mornariškemu ministerstvu, v kateri je izrazil globoko obžalovanje radi tega dogodka. Podrobnosti o tem dogodku še vedno niso znane. Dejstvo pa je, da znajo Amerikanci dobro streljati, le žal, da so streljali na svoje zaveznike.

—**Nemci v ofenzivi požeženi.** London, 9. okt. Nemci so včeraj poskusili z ofenzivo napram Angležem pri Polygon gozdu in so večkrat zaporedoma napadli angleške postojanke, toda angleški artilerijski ogenj je bil tako hud, da so morali Nemci potem ko so pretrpeli težke zgube, umakniti. Sir Douglas Haig poroča, da kljub temu, da so Nem-

Nemčija ponuja mirovne pogoje. Razmere v Rusiji so zboljšane. Novice iz vojaškega taborišča

Amsterdam, 9. okt. Glasom brzojav iz Berolina bo Nemčija in Avstrija ponudila v kratkem nove mirovne pogoje, v katerih se ne bo zahtevalo odškodnine niti aneksije. Kot podlaga novim nemškim mirovnim pogojem je sledeče: 1. Nemčija neče nobenega novega ozemlja. 2. Nemčija želi povrniti Belgijo in francoski teritoriji. 3. Nemčija se odreče vojni odškodnini. 4. Nobena stranka naj ne plača vojne odškodnine.

Ti dozdajni nemški mirovni pogoji kažejo, da je mirovna stranka v nemškem državnem zboru blizu premoči in je prisilila vlado, da nemudoma objavi pogoje, pod katerimi je kajzer pripravljen skleniti mir.

Kot se poroča, je mirovna stranka v Avstriji največ odgovorna, da je prisilila Nemčijo naj se izjavi glede miru. Pomniti je treba, da prihajajo novice o miru naravnost iz Berolina, in nemški državni zbor se pripravljajo, da začne generalno debato o nemških mirovnih pogojih. Znamenja kažejo tudi, da pangermanski junjerji v Prusiji zgubivajo svojo moč, in da prevladuje ljudska volja. Rešeno pa ni še balkansko vprašanje. Nemčija in Avstrija, obe utrjeni na smrt od vojne in bližajoči se finančnemu propadu, ste tudi o balkanskem vprašanju pripravljeni staviti zavezniškom pogoje, katere bodo zavezniški najbrž sprejeli.

—**Povečanje plače.** Lowell, Mass., 9. okt. 20.000 delavcev v tukajšnjih predilnicah je dobilo desetprocentno povišanje plače.

—**2400 utopljenih.** Ob priliki silnega viharja in povodnji, ki so nastale pretekli teden na Japonskem v bližini glavnega mesta, je utonilo 2400 Japoncev. Škoda znaša \$50.000.000.

Petrograd, 9. okt. Kriza, ki je pretela nekaj časa začasni vladi, je sedaj srečno prestana. Nastal je sporazum med posameznimi strankami, toda dasi se stranke ne raumejo še popolnoma, pa je Rusiji zagotovljen začasni parlament. Razne ruske stranke so se dogovorile, da začasni ruski parlament nima pravice zahtevati od vlade te ali one spremembe, ampak ima le pravico postaviti vprašanja in pravico inicijative za postavljajo. Ta parlament bo zboroval, dokler se ne snide redni parlament, zbran od vsega naroda. 120 pristaev novega parlamenta bo pripadalo meščanski stranki. Kerenski, začasni vodja ruske republike, je sam za to, da se združijo socialisti in meščanske stranke v skupni blagor Rusije, ker če deluje vsaka stranka za sebe, Rusija ne more napredovati.

Železničarji so zastrajkali po vseh ruskih železnicah, ker niso dobili večje plače. Toda objavili so pa, da bodo vozili vojaške vlake. Kerenski je prosil železničarje naj se vrnejo na delo in naj ne povzročajo še hujših razmer kot so že. Zastrajkali so tudi delavci v vseh tovarnah papirja v Petrogradu. Štrajk grozi, da bo ustavil tiskanje volivnih listov za volitve, ki se približujejo. Sedaj ko je nehal medsebojni boj med strankami, klasi popolnoma se ni utihnil, se pričakuje mnogo važnega dela za zboljšanje notranjih razmer v Rusiji.

—**787 vojnihih ladij.** Washington, 9. okt. Zjednene države bodo imele v najkrajšem času 787 vojnihih ladij vseh razredov. Včeraj se je naročilo 150 novih torpedovk, ki so najboljše ladje za uničenje submarinov. Vsaka izmed teh ladij bo v službi tekom 18 mesecev.

Chillicothe, Ohio, 9. okt. — Včeraj je bila najbolj mrzla noč odkar se nahajajo vojaški novinci v taborišču. Vojaški novinci so aktano zmrzovali, ker niso imeli dovolj gorke odeje. Večina tudi ni navajena spati v dobro ventiliranih sobah, kakoršnje imajo v taborišču. Eden ali drugi se je prehladil, toda ne prehladu, in generalni kvartirništer je obljubil, da pridejo zimski blanketi in toplejše uniforme v nekaj dneh. Eno noč ali dve bo še zeblo, toda nedostatek se bo kmalu odpravil.

Delavci upeljujejo peči in kurilne naprave v vojaške barake. Delo gre hitro od rok. Včeraj se je odpeljal iz taborišča 3. regiment narodne garde v Montgomery, Ala. Štirje teški vlaki in en tovorni vlak so odpeljali mostovo in blago. Zadnji oddelke onih fantov, ki so dospeli 5. okt. v taborišče je dobil včeraj stavljen koze.

V taborišču pričakujejo vsak dan prihoda angleških in francoskih častnikov iz fronte, ki bodo vojaške podučevali v pravilnem in modernem boju. Vsak bataljon bo dobil enega angleškega ali francoskega častnika in podčastnika.

Drugi bataljon 331. regimenta je dobil včeraj novega marjorja, po imenu Richard Groves. Drugi bataljon obstoji iz kompanij E, F, G, H, kjer je mnogo slovenskih fantov.

—**Texas hoče kajzerja.** Fort Worth, Texas, 9. okt. Majhna vasica Poolville, blizu tega mesta je s pomočjo splošne kolekte nabrala \$1246,50 kot nagrado onemu, ki dobi v roke nemškega kajzerja, in ga pripelje v Ameriko. Vasica Poolville hoče imeti kajzerja, da bi čistil vaše svinjake. Vsi prebivalci vasice so darovali večjo ali manjšo svoto denarja za nagrado. Come on, boys!

Spomladi se prične nabirati druga narodna armada

Washington, 9. okt. Vojni tajnik Baker in provost maršal general Crowder sta imela včeraj važno konferenco, pri kateri se je odločilo, kdaj bo poklicana druga armada v vojni službo.

Generalni štab je zgotovil vse načrte za trainiranje prve armade. Sedem milijonov mož in fantov preostaja v Ameriki, da se podvržejo zdravniški preiskavi in da so potrjeni v armado. Vprašanje je sedaj le še, kako hitro bodo gotove vojašnice v narodnih taboriščih, ki se še neprestano gradijo. 680.000 mož novincev je sedaj pod orožjem in vlada se pripravlja, da čimprej pošlje nadaljnjih 500.000 v taborišča.

Oni vojaški novinci, ki so sedaj v taboriščih, bodo več bani 16 tednov, nakar bodo poslani v pristanišča mesta, da se vkrcajo na ladje in pošljejo na fronto. Preiskava za drugo narodno armado bo veliko krajša in bolj priprosta kot je bila pri prvem oddelku narodne armade. Toda druga armada ne bo šla prej v taborišča, dokler se prva armada ne umakne in naredi prostor drugi. Do 1. marca se pričakuje, da bodo sedanjí vojaški novinci toliko izvežbani, da se jih lahko odpošlje preko morja v Francijo, kjer dobijo nadaljne štiri mesece časa, predno so aktualno poslani na fronto. Ne prej, dokler se prva armada ne umakne iz taborišča, bodo poklicani drugi vojaški novinci. Toda dočim se je prvotno pričakovalo, da bodo drugi vojaški novinci klicani šele po 1. marcu, pa se sedaj pričakuje, da bo generalni štab pričel že okoli božiča klicati drugo armado. To pa ne pomeni, da bodo možje šli tedaj v taborišča, ampak šele aprila meseca prihodnjega leta. Prvotno se je nameravalo poklicati 500.000 mož za drugo narodno armado, toda generalni štab se bavi z načrtom, da bo treba le 100.000 mož za drugo armado. Pomnjenje parnikov za prevoz je vzrok, da Zjed. države ne morejo poslati toliko vojakov na fronto kot bi želeli.

CLEVELANDSKA AMERIKA

IZHAJA V PONDELJEK, SREDO IN PETEK.

NAROČNINA:

Za Ameriko - \$3.00 Za Clev'd. po pošti \$4.00
Za Evropo - \$4.00 Posamezna številka - 5c

Vol. 18. No. 118. Wed. Oct. 10th 1917

EDWARD KALISH, Publisher LOUIS J. PIRC, Editor.

ISSUED MONDAY, WEDNESDAY AND FRIDAY.

Read by 25,000 Slovenians in the City of Cleveland and elsewhere.
Advertising rates on request. American in spirit Foreign in language only

Entered as second-class matter January 5th 1909, at the post office at Cleveland, Ohio under the Act of March 3rd, 1879.

No. 118. Wed. Oct. 10th 1917

En glas iz stare domovine.

Mnogo je tukaj Slovencev, ki se bodejo po vojni podali v staro domovino, kakor hitro bodejo pač prilike ugodne za prevoz. Mnogo tisoč Slovencev je v Ameriki, ki se vedno čutijo za Avstrijo, mnogo tisoč jih je, ki ne mislijo mnogo na Slovenijo, ampak vodilna misel jim je zmagati — Avstrije. To pa raditega, ker žive v prepričanju, da tudi njih sodniki, prijatelji, znanci in rojaki sploh v stari domovini tudi tako mislijo. Da to ni resnica, smo povdarjali že mnogokrat. Izjave slovenskih poslancev v državnem zboru na Dunaju so gorostasna obdolžitve avstrijske vlade, ki je tekom te vojne z vsemi možnimi šikanami po spretno naplajanem načrtu skušala uničiti zadnjo življensko silo slovenskega naroda. Govori, ki so jih imeli slovenski poslanci na Dunaju ob priložnosti zasedanja avstrijskega državnega zbora, so bili seveda priobčeni v slovenskem časopisju v Avstriji — cenzurirani, toda kljub temu odmeva iz njih strašna obtožba avstrijske vlade.

Ker pa ameriški Slovenci tega ne uvažujejo, ampak mislijo, da so razmere v njih najstarejšem kraju še vedno take, kot so bile tedaj, ko so oni prišli za romarsko palico in odšli po svetu kruha iskati, zato pa vlada med narodom tako nepoznanje razmer, zato jim je še vedno vkoreninjena v srcu ljubezen do cesarja, slepa pokornost in bliščice oboževanje onega tirana, ki je dal poklati polovico slovenskega naroda, z namenom, da se njegov prestol tam bolj utrdi. Poleg tega pa smo imeli in imamo še tu med seboj plačane avstrijske hlapce in agente, ki zastupljajo narod, ki skušajo na vse načine izpodkoptati narodno zavest in delo za svobodno narodno bodočnost.

Toda, ameriški Slovenci, razmere v stari domovini so popolnoma drugačne, kot si jih slikate, kot mislite da so bile nekdanj. Temu priča slovensko časopisje, ki skriva, med vrstami, toda jasno in razločno pripravlja slovenski narod v stari domovini na punt in revolucijo proti habsburškim tiranom. Gibanje, kot ga imamo v Ameriki za svobodno Jugoslavijo, ima tudi v stari domovini godna tla. Seveda dočim tukaj lahko odkrito, jasno povemo svoje cilje in načrte, pa morajo v stari domovini biti narodni voditelji skrajno previdni, ker sicer pridejo na vislice, kot je prišel dosedaj na vislice še vsak Slovenec v Avstriji, ki je govoril na turo, naj bo edin, naj zupa v narodno bodočnost in svobodo. Značilen izraz kakšno mišljenje prevladuje med Slovenci v stari domovini, nam podaja list "Slovenski Narod" v Ljubljani, ki je zapisal dne 18. avgusta letošnje sledeče velepomembne besede:

"Po treh strašnih letih vojne, katerih mi Slovenci nikdar ne pozabimo, smo dočeli veliko obetanje. Naznanili so nam demokracijo naše države in obljubili so nam navodno avtonomijo.

"Na ta obetanja se naslanja deklaracija Jugoslovanskega Kluba. V tej deklaraciji so posamezna obetanja točno razpredeljena, napram željam,

potrebam in pravicam avstrijskih Jugoslovancev.

"Toda mi ne smemo pozabiti, da se dane obljube ne izpolnejo vedno, posebno ne v težkih vojnih časih. Mnogokrat se je že pripetilo, da so bila obetanja pozabljena ali padrugeče izvršena kot so pričakovali narodi. Treba se je zavedati, da ima demokracija in narodna avtonomija ali samostojnost že sama v sebi velike sovražnike, a sloga Jugoslovancev ima največje sovražnike! Lahko smo prepričani, da bodejo naši narodni spofotniki napeli vse svoje moči, da preprečijo uresničitev našega narodnega ideala.

"Pot do našega cilja je težka in boji bodejo vedno na naši strani. Samo spomnimo se razočaranj, ki so jih avstrijski Slovani doživeli v politični borbi leta 1848. K sreči pa so vse slovanske stranke združene v te izjave, in le poedinec mogoče vso žalost napakačno razklada. Tu imamo nado, da se jugoslovansko združenje končno le izvrši.

"Jugoslovanska misel je velika in znamenita, in od nje ne uresničitve je odvisna vsa naša bodočnost. Raditega pa je treba delati z vsemi silami, da ves narod razume ta skupni naš cilj. Ni še dovolj, da je za to misel navdušena posvetna in duhovna inteligenca.

Ampak treba je misel utrditi v srcih celega naroda tako, da je ne bo sila več, ki bi mogla misel o jugoslovanskem združenju iztrgati iz srca. Načela jugoslovanske deklaracije morajo postati duševna last celega naroda, vsake poedine osebe slovenske kervi, in zahtev izrečene v jugoslovanski deklaraciji morajo postati cilj vseh političnih in narodnih aspiracij. Vsaka koč, vsak odrastli mora poznati zahteve jugoslovanske deklaracije. Kakor človek nikdar ne pozabi "očenaša", tako je potrebno, da zna vsak Slovenec sledeči nauk: V zjedinenju Jugoslovancev je narodna rešitev, od zjedinenja je odvisna vsa kultura in gospodarska bodočnost naroda.

"V težkih časih živimo, svet ima toliko brig, da se s politiko le površno bavi. Navajeni smo, da puščamo vse delo, vso brigo politike našemu časopisju, toda taka propaganda, kakor je potrebna za misel jugoslovanske deklaracije, se ne more prepustiti edino časopisju. Vsak poedini mora delati in pomagati. Ni dovolj, da narod sam veruje kakor važne in koristne so zahteve jugoslovanske deklaracije.

"Ako tako prešine ves narod ena skupna misel, ako postane ta misel voditeljica vse naše politike, ako postane cilj, za katerim bo vedno šel vsak poedinec, cilj katerega se nikdar ne zgubi izpred pogleda, tedaj bo to združilo vse narodne razkrojene in razdrobljene sile, tako da se bomo znali upirati vsem nasprotnikom in če bo potrebno, vsem viharjem, ki nam bodejo grozili."

To je glas slovenskega lista iz stare domovine. Jugoslovanska misel v stari domovini je prodrila globokeje kot pri nas Slovincih v Ameriki, priznati moramo to v sramoto našo. Dočim smo mi tukaj, ki imamo na razpolago časopisje, svobodo in sredstva, komaj kupili plug, da orjemo narodne njive, pa so v stari domovini, kljub bridkim, krvavim časom, že izorali jugoslovansko njivo. Narod doma je

pripravljen za bodočo svobodo. In silno se motijo ameriški Slovenci, ki mislijo, da bodejo po vojni šli zopet v Avstrijo. Ne v Avstrijo, ampak v Jugoslavijo, v svobodno državo Slovencev, Hrvatov in Srbov. Forma nove države je sedaj postranska stvar. V stari domovini tega niti v poštev ne jemljejo, ker vedo, da je glavna stvar — uresničitev Jugoslavije. O formi vlade v Jugoslaviji pa bo narod spregovoril končno, odločilno besedo tedaj, ko bo imel — Jugoslavijo. Gotovo je, da bo rajši volil ljudsko vladno kot pa vladno milosti božje pod kraljevo krinko. Toda kot smo rekli, to je postranska stvar. Glavna stvar je, kakor pravi "Slovenski Narod": "V ZJEDINJENJU JUGOSLOVANOV JE NARODNA REŠITEV, OD ZJEDINJENJA JE ODVISNA VSA KULTURA IN GOSPODARSKA BODOČNOST NARODA."

Turki so komaj rešili Dardanele.

Ko se je potopila v Dardanelah francoska oklopna Bouvet, kakor smo zadnjič opisali, se je lotil zaveznikov velik strah. Pol ure so streljali s tako slabim uspehom, da niti ena krogja ni zadela. Pozneje, ob 4. uri popoldne je pa njih streljanje postalo naravnost slepo, in zatih Erinkoi je bil dobesedno natlačen s francoskimi in angleškimi oklopnici, ki so bile deloma vse poškodovane in so ovirale ena drugo pri manevriranju.

Ob pol petih popoldne pa se je zavezniško brodovje začelo umikati, potem ko so Turki s tremi dobro pogodenimi cilji poškodovali tri nadaljne ladije. Oklopna "Irresistible" je bila skoro zdrobljena na kose od topovskega ognja iz turškega fорта Rume- li Medjidieh. Konečno se je potopila. Druga oklopna "Ocean" se je potopila nekaj minut pozneje v Morto zalivu. Največja angleška oklop-

nica "Queen Elisabeth" je bila silno poškodovana, toda je dospela s svojo paro na Malto za poprave, dočim se je francoska križarka "Gaulois" potopila v Mudros zalivu. Zavezniki so zanimali te zgube, toda pisatelj tega članka je videl na lastne oči vse dogodke.

Uspeh zavezniškega streljanja dne 18. marca, 1915 je bil strašno slab. Zavezniki so zgubili fine ladije Ocean, Bouvet, Irresistible, poškodovane so bile Queen Elisabeth, Gaulois in Inflexible in dve drugi križarki, poleg tega so pa zavezniki izstrelili isti dan 4000 ogromnih krogelj, katerih je vsaka veljala \$800, ne da bi imeli pokazati najmanjšega uspeha.

Toda zavezniki so imeli še vedno sedemnajst oklopnih križark nepoškodovanih, več kot preveč za uspešen napad. Enajst teh ladij se je že udeležilo bombardiranja na zunanje turške forte, šest pa jih je čakalo pri otoku Teneidos. Poleg tega so imeli zavezniki 14 manjših in srednjih križark, šestnajst torpedovk. Omeniti moramo še rusko križarko Askold, jako moderno, s finimi topovi za obstreljevanje fortov.

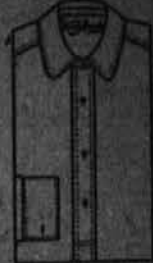
Ker so turški in nemški poveljniki v dardanelskih fortih vedeli, kolikšno moč imajo zavezniki, so bili prepričani, da se bo bombardiranje drug zega dne ponovilo. Pozno zvečer 18. marca sem imel priložnost iti v fort Themelik. Spetoma sem srečal nekega nemškega častnika. Bil je jako preplašen radi močnih poškodb v turških fortih. Vprašal sem ga kaj misli.

"Druzega ne morem reči," mi je odvrnil, "kot da spravi- mo nocoj skupaj svoje stvari in se pripravimo, da se umaknemo v hribe. Mi imamo komaj streljiva dovolj za eno uro, in če zavezniki hudo pritiskajo, nam zna streljiva zmanjkati v pol ure.

Silna potrtost je vladala v glavnem turškem stanu ob polnoči, ko sem dospel tja, da cenzurirajo moje brzojavke za časopise. Vprašal sem major-

Dalje na tretji strani.

VELIKA ZALOGA SVETOVNO ZNANIH "WIDE AWAKE" VOLNENIH

SRAJC:	
\$1.00	\$1.50
\$2.00	\$2.50
\$3.00	\$3.50

BELAJ & MOČNIK

TRGOVINA MOŠKIH POTREBŠČIN

6205 ST. CLAIR AVE.

CLEVELAND, OHIO

Union Suits . . . \$1.25, \$1.50, \$2.00, \$2.50,
Union Suits, Chalmer . \$1.50
Union Suits, Volneni . . \$3.00

Mi dajemo opeke Slovenski Narodni Dom.

Vojna zavarovalnina

"Kongres je sprejel postavo o zavarovalnini vojakov".

Tako so sporočili časopisi o tem važnem vprašanju.

Ta postava zavaruje vojakovo družino za vse slučaje.

Največja zavarovalnina je ona ki zavaruje družino.

Tudi vi se borite za konfort in zdravje v vaši hiši, če preskrbite, da bo prijetno in gorko v njej s pomočjo plina.

Toda navadno pride vsako zimo nekaj skrajno mrzlih dnevo, pod ničlo. Ta mrz vas bo pretresel, razven če se pripravite, da prestopite bolj z ledenim vremenom.

Najboljša zavarovalnina je za navadno mrzlo vreme, da ste POPOLNOMA zavarovani tekom celega leta in najbolj poceni, če imate plin v hiši in še nekaj pripomočkov proti mrazu

In če imate poleg plina še drugo kurivo, ste lahko prepričani, da bo vaš dom ugoden, zdrav in varen.

Naši izvežbanci vam dajo nasvet zastonj.

THE EAST OHIO GAS COMPANY.

Kdo hoče iti v ječo?
Kdo hoče zgubiti svoje delo in hišo?
Kdo bo plačal \$1000 kazni?

To so nevarnosti, ki grozijo državi Ohio če postane suha.

"Bone Dry" pomeni: šest mesecev v ječi, \$1000 kazni, če pijete kozarec vina, pive ali kako drugo pijačo v vaši hiši, društvu ali sploh kje v državi.

Obvarujte se teh nevarnostij! Volite "No" pri prohibiciji.

Toda tega ne morete narediti, če se ne registrirate. V Clevelandu, Toledo, Cincinnati, Columbus, Dayton se morajo vsi državljani vsako leto registrirati.

REGISTRACIJA JE: 11. 19. 20. OKTOBRA

od 10. zjutraj do 3. popoldne in od 5. pop. do 10. zvečer.

Če živite v drugem mestu, se registrirajte 19. in 20. oktobra.

VOLIVNI DAN JE 6. NOV. Pojdite v volivno koč in volite "NO" pri prohibiciji.

To je vzorec volivnega listka

	Yes
X	No

ARTICLE XV, SECTION 9.
Prohibition of the sale and manufacture for sale of intoxicating liquors as beverage.

HOME RULE LEAGUE, GARA DEN'S, tajnik
CLEVELAND, OHIO

Čujte!

Stari in mladi, mošje in žene, pridite k nam. Mi vam pokazemo kako dobiti zdravje.

Mi imamo pripravo, ki razbija v srcu vsakega človeka in ga sanitoriu s najboljšim uspehom.

Če trpite na koki KROHNI, NI BOLEZNI, pridite k nam, brez vsake kakšne zdravilne vas je zdravilo.

Pomnite—odličanje je zdravilo.

Pridite in vprašajte našo zdravilno nevarnost. Mi vam bomo pokazali našo zdravilno nevarnost. Mi vam bomo pokazali našo zdravilno nevarnost.

Uradna ura: Vsak dan od 10. uri do 5. uri. Če ne delate in prazničnih od 10. zjutraj do poldne.

POMNITE NASLOV:

DR. WARREN CLINIC

216 Superior Ave. West, 2. nadst.

Cleveland, Ohio

Na Devinski Skali.

Zgodovinski Roman.

SPISAL F. REMEC

Koučno je prišel Rajmondo. Obleden je bil v dolgo rjavo haljo in opasan z navadno vrvo, da je izgledal kakor kak menih. Bodalo, ki je tičalo za vrvo in bilo privezano z zlatimi verižico, je kazalo, da Rajmondo ni duhovskega stanu.

Rajmondo se je najprej globoko priklonil pred Jurjem in potem pred Tomažem ter z osladno ponižnostjo vprašal, kaj tla ukazuje devinski gospodar.

"Gospod Rajmondo — sedite," je po precej dolgem molku zapregovoril Juri. "Poklical sem vas, da doženeva vprašanje, zaradi katerega tečejo že več let pogajanja med Devinskim in Oglejskim. Pred leti je eden mojih prednikov odstopil patrijarhu pravico, imenovati sodnika na Devinskem. Ta sodnik sedi v mojem imenu, iz česar nastajajo vedno nasprotja med menoj in oglejskim patrijarhom. Naravno je, da ne more dlje ostati pri tem."

"Res je," je hladno odgovoril diplomatični zastopnik oglejski.

"Da, tako je," se je oglašil tudi Tomaž. "Temu razmerju mora biti konec. Devinski gospodarji morajo zopet dobiti pravico, ki so jo imeli nekdanj. V to bo treba denarja, ker zastoj ne da patrijarh ničesar iz roke. Med svojimi podložniki, Juri, jih je dovolj, ki so pripravljeni žrtvovati kar je v njih močeh, da lahko odkupijo od patrijarha svojo staro pravico. Jaz sem prvi pripravljen na to. In če bi moral dati svoj grad in zemljišča ter si kot vojvoda iskati kruha — ne bi

lo bi mi žal."

Juri se je naglo obrnil proti Tomažu.

"V ta namen bi mi torej lahko preskrbel denarja?"

"Da, ker se gre za čast devinskega fevda in za neodvisnost kraške zemlje od Furlanije," je odgovoril Tomaž. "Zahtevaj od nas denarja in dobiš ga, zahtevaj našo kri, in pripravljeni smo jo preliti. Ali za ničnosta, samo da bi ti uganjal načrtovanosti in lahkomišelnosti zapravljati, za to nimamo denarja in ne damo ničesar."

Juri je zdaj premagala jeza. Grozeče je dvignil pest in s hripavim glasom zakričal:

"In Vi, ki ste moj podanik, Vi bodete sodili moja dejanja in mehanja, kaj ne? Danes boste milostno rekli: dajmo mu nekaj srebrnikov, da si kupi kako igračo, saj je priden in ubogljiv; jutri pa boste našli da so obšli na moji obleki predragoceni, da sem z gostinjami preveč potrošil, in kaznovali me boste s postom. Pa ne pojde tako! Vi, Tomaž Retinski, menda ne morete pozabiti, da ste bili nekdanj moj varuh. Navadili ste se ukazovati. Ali nečete morda vstopiti v devinski samostan? Tam bi vas lahko porabili za učitelja. Brezovka bi vam prav dobro pristojala. Gospod Rajmond, začniva, če Vam je prav, s pogajanj. Kaj sodite Vi na Devinskem?"

"Uboje, tatvine in zakonolomstva, ki jih store plemenitosti, svobodni ljudje ali kmetje."

"Te sodbe izrekate v mojem imenu. Koliko je patrijarhat pripravljen plačati, da preide

sodstvo popolnoma v njegove roke in da se bo sodilo v njegovem imenu?"

"Tega sploh ne morete storiti," se je oglašil Tomaž. "Tu ne gre toliko za pravico tistega, v čigar imenu se sodbe izrekajo, kakor za pravico tistih, ki so sojeni. Da žele duhovniki na Devinskem, naj bo patrijarh njih sodnik, to je naravno, mi posvetnjaki pa ne bomo priznali drugega za svojega sodnika, kakor devinskega gospodarja. Nas ne smeš izročiti oglejskemu patrijarhu."

Juri se je porogljivo zasmejal in zbadljivo odgovoril:

"Saj ne mislim izročiti plemenitave oglejskemu patrijarhu marveč samo ubijalce, tatove in zakonolomnike, in za to je treba mogočnega in strogega sodnika."

"Kristus mi tako učil," je skoro polglasno rekel Tomaž, a Juri se ni zmenil za njegovo opombo, nego se zopet obrnil k Rajmond.

"Koliko je patrijarh pripravljen plačati?"

"Šest sto oglejskih srebrnikov na leto."

"Dobro! Naj velja kučnja za eno leto."

Juri je stopil k oknu in gledal nekaj časa ven na morje, na katerem so svetlikali zadnji žarki zapadajočega solnca. Naenkrat se je obrnil.

Rajmondo, jaz potrebujem še več denarja. Kaj bi patrijarh še kupil od mene?"

"Popolno sodstvo nad vsemi krivoverci."

"Priatelj Rajmondo, iz tega pa ne bo nič. Uboj, tatvina, zakonolomstvo, to so hudodelstva, ki se dajo dokazati;

kriv je tisti, ki je dejanje izvršil. S krivoverstvom pa je drugače. Vi, kar vas je v službi oglejskega patrijarha, proglašate vsakega za krivoverca, ki se vam brezpogojno ne pokorava. Krivoverstvo je za vas molzna kravica in sredstvo za maščevanje. Kaj mislite, da ne vem, koliko vam je že vrglo krivoverstvo v čedadu in v Latisani? Vi, Rajmondo, bi obsodili kot krivoverca in dali sežgati vsakega, kdor bi se ozrl za Vašo krasnočrno črno sužnjo, ki je gotovo najnesrečnejše bitje, odkar je vaša last."

"Vi bi pač radi tolažili svojo sužnjo?" je z jako srdito porogljivostjo vprašal Rajmondo, v čigar očeh se je svetil plamen sovraštva.

"Jaz ne," se je smejal Juri, a takoj zopet umolknil, ko se je njegov pogled srečal s Hasanovim pogledom.

Rajmondo je z ostrimi pogledi motril vse navzoče. Kakor bi znal čitati v človeških srcih, tako srepo si je vsakega ogledal. Obrnil se je tudi proti Hasanu, ki pa je ostal tako hladan in nepremičen, kakor da mu je usoda odrekla zmožnost misliti in razumevati.

Rajmondo je bil očitno zadovoljen z uspehom svojega motrenja. Nekako pomirjen je zopet stopil k Jurju in začel iznova govoriti o nameravani kupčiji.

"Patrijarh me je pooblastil, da Vam panudim dvatisoč oglejskih srebrnikov, če mu odstopite sodstvo nad krivoverci. Pomislite, dvatisoč srebrnikov."

"A jaz vam te pravice ne prodam za noben denar," je odgovoril Juri. "In ko bi mi patrijarh prepustil vsa svoja mesta in vse svoje gnaščine, in ko bi jaz ne imel ne kruha, ne varnega zavetišča — te svoje pravice bi vendar ne prodal. Predlagajte mi kaj drugega; patrijarh ima gotovo še drugih želja."

"Uganili ste. Devinski gospodarji so nekdanj prodali patrijarhu mesto Gemono. Od tedaj ima patrijarh dolžnost,

da Vam v slučaju vojne pošlje pomoč; sto mož, če se vojskuje na svojih tleh, petdeset mož, če se vojskujete na tujem ozemlju. Koliko želite plačila, da ga za vedno odvezete te dolžnosti?"

"Če pojdem v vojno proti kakemu sosedu, ne bom ničesar klical patrijarhovih mož, ker v tem slučaju je moja skrb, da se zadosti pripravi; dolžnosti pa, da mi pošlje patrijarh sto mož, če bi bil jaz napaden na svojem ozemlju, te ga ne odvezem. Devin in drugi moji gradovi morajo ostati mojemu rodu. Govoriva o čem drugem."

"Ne vem, če se izplača," je menil Rajmondo, "saj ti morda ne ugaja."

"Le nadaljujte! Patrijarh ima vedno toliko želja, da še gotovo napraviva kako kupčijo."

"Kolikor vem jaz, ima patrijarh le še eno samo željo," je pikro odgovoril Rajmondo. "Patrijarh ima dolžnost, dati dvajsetorici Vam podložnih vitezev hrano in stanovanje, če prirejo z vami v Oglej." In s posmehom je dostavil lokavi mož: "Ta patrijarhova dolžnost mora biti že silno stara, ker že kdo ve koliko časa ni več dvajset vitezev podložnih devinskemu vladarju."

Jurja so te besede hudo spekle, saj so ga spominjale, kako nazaduje njegov rod, ki je bil nekdanj na Furlanskem, na Goriškem in na Krasu še močnejši od Eppensteinov in Andechssov. Ali zadušil je mejevoljo tako, da se Rajmondo ni mogel veseliti uspeha svoje ironije.

"Patrijarh daje mojim vitezom, če pridejo v Oglej, tako pišo hrano in tako slabo stanovanje, da ga rad odvezem te dolžnosti. Koliko je pripravljen plačati?"

"Tisočpetsto, oglejskih srebrnikov. Kraški vitezi imajo pač zdrave želodce in malo golja, zato bi se patrijarh rad enkrat zavselej iznebil teh gostov."

Tudi zdaj se Juri ni zmenil za Rajmondovo zbadanje, ne

go je ravno dušno vprašal:

"Kdaj se mi izplača denar?"

"Takoj danes; pripravljen je že."

"Potem sedite in spišite pogodbo, da pride stvar v red."

"Treba je dveh reči," je menil Rajmondo. "Ena je tu—"

"Name nikar ne računajta," je osorno zakli al Tomaž, in obrnivši se proti svojemu nekdanjemu varovancu rekel svečano:

"Juri Devinski, od danesnjega dneva te ne priznavam več za svojega vladarja. Moj meč in sulica ne moreta služiti vladarja, ki mi ne sme več rezati kruha pravice in mi več ne more klati zavetišča."

II.

Že se je delala noč, ko je na devinskem gradu zavladao živahno življenje. Hlapci na dvorišču so sedli konje in čul se je smeh in veselo kramljanje in vse se je radostno pripravljalo na odhod.

Devinski gospodar je hodil sam po sobi, v kateri je bil malo poprej podpisal pogodbo z oglejskim patrijarhom. Obleden je bil preprosto, ob pasu je imel veliko bodalo, v roki pa težko železno palico. Pripravljen je bil za odhod, a ni se odpravil.

V sobo so stopili Hasan in dva moža, ki sta nosila težki vreči. Hitro za njima je vstopil postaren možiček, ki je držal v rokah vse polno ključev in ki je z zadovoljstvom ogledoval polne vreče.

"Evo denarja," je veselo zaklical Juri in s svojo težko palico dregal v vreči ki sta jih bila nosilca postavila na tla. "Zdaj lahko osvobodim svoje moče. Ti, stari ključar, pojdeš jutri zjutraj s tem denarjem v Vipavo, da osvobodiš naše moče, ki jih drže tamkaj v ječi. Štirje vitzi te bodo spremljali. Ali pazi, da mi denarja ne izgubiš, ali da ti ga ne vzemo, sicer te pošljem v Benetke in te prodam na semnju kakor kako tele."

"Kdo pa naj kupi starega in

nerabnega človeka, kakor sem jaz?" se je smejal ključar.

"O, jaz ga poznam, ki te bo z veseljem kupil," je menil Juri napol šaljivo in napol resno.

"Kdo bi to neki bil?"

"Kdo? Ti sam! Če bi mi moral plačati polovico tega, kar si mi že ukradel, bi bila to krasna svota. In ti, stari skopuh, bi jo rad odšel, samo da prideš drugemu gospodarju v roke. Ali bi mi ti morda ne plačal za svojo svobodo še enkrat toliko, kakor patrijarh za sodstvo nad ubijalci in tatovi?"

"Vi ste prodali sodstvo nad ubijalci in tatovi?" je vprašal ključar nekako prestrašeno.

"Ali te je strah za tvojo kožo, ključar peklenški," se je krohotal devinski gospodar.

"Naj pomore dobri Bog tebi in vsem, ki so ti enaki; sodstvo nad ubijalci, tatovi in zakonolomniki sem prodal patrijarhu in trdno upam, da te bom še videl viseti na vešalah in tla bom gledal, ko bodo tvojo ženo goš podili okrog oglejske cerkve in jo bičali. Ali se hodi tvoja žena še vedno spovedovat k otcu Petru, vrlemu menihu in strogemu kaznovavcu grešnikov?"

"Na ključarjem licu se ni premenila nobena poteza, niti trepalnice se niso gatile. Mirno in hladno se je glasil njegov odgovor.

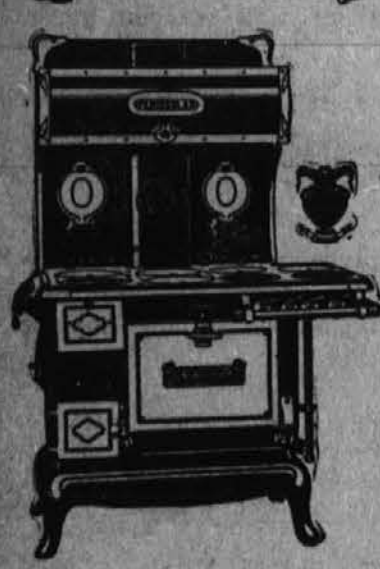
"Se vedno vaša milost, hodi moja žena k otcu Petru, k spovedi in po spovedi hodi skupaj molit in jokati na grob umrle vaše matere."

Juri je prebledel in krčevito se je njegova roka oprijela železne palice. Najraje bi bil udaril, ali premagal se je, čeprav težko.

"Tu, lopov, je denar! Prestet je natančno, tega ne pozabi; če izgine le en srebrnik, te seznanim z vrvo, ki visi na vešalih. Spravi se!"

Dalje prihajajo.

Išče se hiša za dve družini med 55. in 70. ulico. Vprašajte pri Lov. Bondi, 6836 Bayliss ave. (119)

ZIMA IN PEČI

NE ČAKAJTE ZIME in NAJVEČJE DRAGINJE!

KUPITE PEČ SEDAJ.

Zima bo tukaj takoj, in potem ne bo tako ugodne prilike za izbirati in kupiti peči, ki vam najbolj ugajajo. Peč je najbolj važna stvar v hiši in igra največjo ulogo za vsako družino po zimi. Torej mora biti peč vedno prvega pomena.

Največjega pomena pa je peč sedaj, ko se nam približuje zima, posebno ker nismo gotovi, kako bomo letos gorkoto dobivali, kajti nahajamo se v razmerah, ko moramo biti na vse pripravljeni. Opremil sem si jako dobro prodajalno s peči, napolnil sem si zalogo s pečmi vsake vrste, katere sem pravočasno spomladi naročil. Imam peči na premog ali plin ali oboje, in ako ne bomo vsega tega imeli, imam peči tudi na petrolej, ki so pa tako umetno narejene, da se rabijo kakor plinove peči, ne da bi dajale kak neprijeten duh od sebe, poleg tega so pa štedljive ker gori ena galona petroleja celih 24 ur.

V moji prodajalni dobite največjo zalogo raznovrstnih peči. Peči na premog in plin so tako umetno narejene, da odgo-varajo popolnoma vsem kuharicam v vsakem slučaju. Pri meni dobite peči ulitega iz samega železa ali glazurirane, za plin ali premog, ali oboje.

Pri meni dobite novo peč za vašo staro. Vsako delo jamčim in popravilo je brezplačno. Ako vaša peč ne gori dobro, vam napravljva smrad in so posode okajene, oglasite se pri meni, dovolj imamo uslužbencov, ki vam pomagajo. Vsa dela se sedaj napravijo točno in dobro.

ANTON GRDINA,

TRGOVEC

6127 ST. CLAIR AVE.

OBA TELEFONA.

